

การดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 12
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในงาน 5 ประเภท คือ งานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน และบริการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทดังกล่าวในข้อ 2.

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตศึกษา 12 ซึ่งมีทั้งหมด 7 จังหวัด คือ จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และนครนายก โดยดำเนินการดังนี้

1. เลือกจังหวัดในเขตศึกษา 12 เพียง 60% ของทั้งเขต โดยวิธี Simple Random Sampling โดยวิธีใช้ตารางสุ่ม คือ กำหนดหมายเลขลงในชื่อจังหวัดที่เป็นกลุ่มประชากร แล้วเลือกสุ่มหมายเลขจากตารางสุ่ม ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 จังหวัด คือ ตราด ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา
2. เมื่อได้จังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเดียวกับวิธีดังกล่าว สุ่มโรงเรียนมาเพื่อวิจัย ไซรยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละจังหวัด โดยยึดโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดเป็นหลัก และเลือกสุ่มโรงเรียนที่เปิดสอนครบชั้น

(มศ.1 - 3 หรือ มศ.1 - 5) คัดโรงเรียนที่เปิดใหม่ไม่ครบชั้นออก ได้ทั้งหมด 15
โรงเรียน คือ

1. จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่

1.1 โรงเรียนคัคครุณี

1.2 โรงเรียนพุทธรังษี

1.3 โรงเรียนบวรวิทยายน

1.4 โรงเรียนพนมสารคาม

1.5 โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยว

2. จังหวัดชลบุรี ได้แก่

2.1 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง

2.2 โรงเรียนบ้านบึงอุตสาหกรรมนุเคราะห์

2.3 โรงเรียนพนัสพิทยาคม

2.4 โรงเรียนศรีราชา

2.5 โรงเรียนพานทองสภานุพัฒน์

3. จังหวัดระยอง ได้แก่

3.1 โรงเรียนระยองวิทยาคม

3.2 โรงเรียนแกลง "วิทย์สถาวร"

4. จังหวัดตราด ได้แก่

โรงเรียนตราษตระการคุณ

3. กลุ่มผู้บริหาร

3.1 ศึกษาธิการจังหวัด หรือผู้ช่วยในจังหวัด ตัวอย่างที่สุ่มได้ จำนวน

5 คน

3.2 ศึกษาธิการอำเภอ หรือผู้ช่วยที่โรงเรียนอยู่ในความควบคุมดูแล จาก
การสุ่มตัวอย่างได้ 13 คน

- 3.3 ครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ของทั้ง 13 โรงเรียน ได้ 23 คน
4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการ
 สุ่มของจำนวนครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของแต่ละ

โรงเรียน

5. กลุ่มประชาชน
 สุ่มของโรงเรียนละ 10 คน
6. ข้อมูลจากกรมสามัญศึกษา ได้จากการสัมภาษณ์อธิบดีกรมสามัญศึกษา

นายสมาน แสงมะลิ

7. จำนวนประชากรทั้งสิ้น (ไม่นับรวมอธิบดีกรมสามัญฯ) ที่สุ่มมาเพื่อทำการ
 วิจัยครั้งนี้ 357 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาในภาคสนาม (Field study) โดยใช้
 วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เครื่องมือที่เป็นเอกสาร ได้แก่ หนังสือ บทความ ความคิดเห็น คำปราศรัย
 วารสาร และเอกสารทางการวิจัยต่าง ๆ โดยเก็บรวบรวมแล้วใช้หลักการทางการวิจัย
 วิเคราะห์เนื้อหาในเอกสารนั้น ๆ แล้วสรุปเอาสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการ
 ศึกษา

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคคลหรือการทำงานของบุคคล รวบรวมโดย

2.1 ใช้แบบสอบถาม ตามเกี่ยวกับงานที่ทำ และปัญหาในการบริหารงาน
 ทั้ง 5 ประเภะนั้น

2.2 ใช้แบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการ
 บริหารโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารทั้ง 5 ประเภท ดังกล่าวมา

การสร้างแบบสอบถาม

1. การวิจัยครั้งนี้ ได้มีผู้ร่วมโครงการทั้งหมด 13 คน ค่ายกัน โดยแบ่งเขตการวิจัยคนละเขตการศึกษาและทั้ง 13 คน ได้ร่วมกันอภิปรายหาความคิดรวมยอดในงานบริหารทั้ง 5 ประเภะนั้น แล้วแต่งแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งงานบริหารด้านต่าง ๆ ดังกล่าว แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาหารือชี้แนะแนวดำเนินการ

2. คำถามในแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า ให้เลือกตอบที่มีน้ำหนักมากน้อยต่างกัน (Rating Scale) เป็นคำถามในเชิงพฤติกรรม และแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี

3. กำหนดสร้างแบบสอบถามออกเป็น 3 ชุด คือ

3.1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ จำนวน 65 ข้อ

3.2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ ครูผู้สอน และครูหัวหน้าสายวิชา จำนวนคำถาม 62 ข้อ

3.3 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มประชาชนหรือผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 47 ข้อ

3.4 จำนวนข้อในแบบสอบถามตามเนื้อหาคลุ่มงานบริหารทั้ง 5 ประเภท แบ่งอัตราส่วนจำนวนของข้อถามออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนข้อทดสอบในแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนข้อในแบบสอบถาม					
	วิชาการ	บุคคลากร	กิจการนักเรียน	งานธุรการ การเงิน	สัมพันธ์ กับ ชุมชน	รวม
กลุ่มผู้บริหาร	17	15	12	10	11	65
กลุ่มนักวิชาการ	17	9	18	7	11	62
กลุ่มประชาชน	10	5	12	6	14	47

4. การปฏิบัติในการสร้างแบบสอบถาม

4.1 แบ่งงานบริหารออกเป็น 5 ประเภท แต่ละประเภทจัดผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบ สร้างแบบสอบถามงานละไม่ต่ำกว่า 2 คน

4.2 เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยทั้งหมดนำร่างแบบสอบถามที่รับผิดชอบเข้าที่ประชุม เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

4.3 นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยเพื่อรับคำแนะนำและช่วยแก้ไข

4.4 ประชุมคณะผู้ทำการวิจัยอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะและการแก้ไขของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

4.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปพิมพ์ แล้วนำไปทดลองใช้ (Pre-test) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน และผู้บริหารนอกโรงเรียนที่จังหวัดนครปฐม และกรุงเทพมหานคร

4.6 ประชุมคณะผู้วิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ (Pre-test) แล้วเสนอให้ ดร. ภิญญา สาทร คณบดีคณะครุศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มี

คุณวุฒิ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในหลักบริหารการศึกษา ตรวจสอบอีกครั้ง แล้ว
จึงนำแบบสอบถามไปแก้ไขตามคำแนะนำ และนำไปใช้จริงต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่หนึ่ง เป็นคำถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว หมายถึงสถานภาพของผู้ตอบแบบ
สอบถาม เช่น เพศ ตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ส่งตัวแทนเข้าพบอธิบดีกรมสามัญศึกษา เพื่อนัดวันสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบาย
การจัดการมัธยมศึกษาสายสามัญในอนาคต

2. นำหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษาไปยังศึกษาธิการ
จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล
ต่าง ๆ เกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 12 โดยผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง และ
สัมภาษณ์ผู้บริหารไปด้วย

3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหาร แล้วแจกแบบสอบถาม และมอบหมายให้ครูช่วยครูใหญ่
เป็นผู้รวบรวมส่ง โดยผู้วิจัยได้เตรียมซองบรรจุเอกสารติดแสตมป์ ำหน้าของถึงตนเอง
ให้เรียบร้อย ให้เวลากรอกข้อมูลประมาณหนึ่งสัปดาห์ แล้วรวบรวมส่งผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้กระทำในระหว่างวันที่ 12 มกราคม 2518
ถึง วันที่ 22 มกราคม 2519

4. แบบสัมภาษณ์โดยตรง คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันแต่งแบบฟอร์มเกี่ยวกับปัญหาใน
การบริหารงานทั้ง 5 และอื่น ๆ (ดูภาคผนวก)

รายละเอียดแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้แสดงไว้ในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนแบบสอบถาม จำแนกตามประเภท

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารในโรงเรียน	24	23	95.83
ผู้บริหารนอกโรงเรียน	20	18	90.00
นักวิชาการ	220	202	91.82
ประชาชน	130	120	92.31
รวม	394	363	92.49

การเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ประเภท คือ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ ประชาชน จะเสนอข้อมูลแยกเป็นจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเพศ วุฒิต่างการศึกษา และอาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม และเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียนด้วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ต่อไปนี้

2.1 เสนอโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสารของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัย

2.2 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท คือ งานด้านวิชาการ งานด้านบุคคลากร งานด้านกิจการนักเรียน งานด้านธุรการ การเงิน และบริการ และงานด้านสัมพันธ์กับชุมชน จากความคิดเห็นของประชากร 3 กลุ่ม คือ

ผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน โดยเสนอเป็นตาราง แสดงจำนวนและหาร้อยละ พร้อมทั้งอธิบายประกอบตาราง

2.3 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้าง ระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท จากการตอบแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

หาการร้อยละของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยแยกทำเป็นตารางคำตอบของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน คณะตาราง โดยใช้สูตร

$$\text{การร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่} \times 100}{\text{ความถี่ของทั้งหมด}}$$

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย